

Trondheim kommune
Postboks 2300, Sluppen
7004 Trondheim

Oslo, 17.08.2015

Deres ref.:
15/793/K23

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/3774

Saksbehandler:
Kristine Mordal Hessen15

Oversendelse av tillatelse til å slå ned spunt i forurenset sjøbunn og grave i antatt forurenset grunn i Gryta i Trondheim havn

Miljødirektoratet viser til søknad fra Trondheim kommune om tillatelse etter forurensningsloven til å slå ned spunt i forurenset sjøbunn og grave i antatt forurenset grunn i Gryta i Trondheim havn 5. juni 2015 og tilleggsinformasjon i e-post 29. juni 2015. Vi viser også til Trondheim kommunes svar på høringsuttalelser 4. august 2015. Videre viser vi til tillatelse etter forurensningsloven til å mudre, deponere og tildekke forurenset sjøbunn i Trondheim havn 4. november 2014 samt brev 28. mai 2013 om overføring av myndighet til å behandle gjeldende sak fra Fylkesmannen til Miljødirektoratet.

Bakgrunn

Trondheim havn er et av de 17 prioriterte områdene i den nasjonale handlingsplanen for opprydding i forurenset sjøbunn, jf. St. meld. nr. 14 (2006 - 2007) "Sammen for et giftfritt miljø". I handlingsplanen prioriteres det å iverksette tiltak for å stanse pågående tilførsler fra kilder på land og rydde opp i alvorlig forurensning i sjøbunnen i Trondheim havneområde. Trondheim havneområde inngår også i første planperiode for oppfølging av vannforskriften. Forvaltningsplanen for området har som ambisjon at det skal gjennomføres tiltak for å oppnå godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand. Trondheim havn er nå høyest prioritert av forurensningsmyndighetene i det nasjonale arbeidet med å rydde opp i forurenset sjøbunn.

Trondheim kommune har gjennomført omfattende undersøkelser av sjøbunnen i havna og betydelige tiltak for å stanse eller redusere nye vesentlige forurensningstilførsler til området er gjennomført. Renere havn er et samarbeidsprosjekt mellom Trondheim kommune og Trondheim Havn IKS med mål om å rydde opp i forurenset sjøbunn i sentrale deler av havnebassenget. Trondheim kommune har fått tillatelse etter forurensningsloven til å gjennomføre oppryddingstiltak i Kanalen, Nyhavna, Brattørbassenget og Ilsvika, og arbeidene ble igangsatt i mars 2015.

I Kanalen må det mudres før tildekking for å oppnå ønsket seilingsdyp. Den østre delen av Kanalen kalt Gryta er stedvis grunn. Det er sjeldent vedlikeholdsmudret i området fordi kaiene har svekket stabilitet. Før mudring i dette området er det nødvendig å forsterke kanalveggene. Trondheim kommune ved Miljøenheten søker derfor om å etablere nye kaifronter med spuntvegger i stål. Det søkes også om å grave i antatt forurenset grunn for å flytte en VA-ledning i forbindelse med

tiltakene. Denne delen av prosjektet var ikke ferdig utredet da søknaden om opprydding i Trondheim havn ble sendt til Miljødirektoratet. Spuntingen i Kanalen behandles derfor som en separat søknad.

Søknadens innhold

Søker og tiltakshaver

Trondheim kommune ved Miljøenheten er tiltakshaver i prosjektet Renere havn. Arbeidene i Kanalen skal gjennomføres med prosjekt- og byggeledelse fra K.- Knudsen AS og representanter fra Trondheim Havn IKS sin tekniske avdeling i prosjektgruppa.

Dagens forurensningssituasjon

Forurensningssituasjonen i Trondheim havnebasseng er kartlagt med til sammen over 150 prøver av sjøbunnen i perioden 2000 - 2011. Forurenset sjøbunn er risikovurdert med hensyn på spredning til vannmiljø og næringskjeden som følge av propelloppvirvling, utlekking av miljøgifter og bølgeerosjon. Sedimentene i Kanalens østre del har konsentrasjoner tilsvarende tilstandsklasse 4 for bly, kobber, kvikksølv, SUM PAH16, benso(a)pyren, PCB og TBT.

Risikovurderingen viser at det foregår spredning av særlig arsen, bly, kobber, krom, nikkel og sink fra delområdet og derved muligheter for at det kan spres ut av Kanalen. Arsen og benso(a)pyren overskrider tolerabel risiko for human helse og arsen, pyren og TBT overskrider tolerabel risiko for økosystemet.

Tiltakets omfang

Den prosjekterte løsningen er basert på geotekniske undersøkelser, seilingsdyp og hensyn til trafikkavvikling. Kravene til seilingsdyp medfører utdyping med ca. 2-2,5 meter i forhold til dagens sjøbunn inn mot kanalsidene. Eksisterende kanalvegger i Gryta er av meget dårlig forfatning og ny sikring mot land vurderes kun mulig å oppnå ved bruk av spuntvegger. Trondheim kommune søker derfor om å etablere nye kaifronter med spuntvegger i stål, totalt ca. 90 meter på hver side av Kanalen. Spunten skal ifølge søknaden slås ned med vibrolodd og bakforankres med stag. Nedslåing av spunt med vibrolodd vurderes mer skånsom med hensyn til rystelser enn bruk av fallodd.

Boring av stagene vil medføre utspyling av løsmasser mot Kanalen, ca 0,5 m³ pr. stag. Ved en produksjon på 4-5 stag per dag tilsvarer dette 2-3 m³ løsmasser per dag. Trondheim kommune anslår at det vil være behov for å bore ca. 60 stag og dette vil føre til utspyling av totalt 30-40 m³ løsmasser mot Kanalen over en periode på ca. 4 uker. Nedslåing av spunt vurderes av Trondheim kommune å føre til en ubetydelig oppvirvling av sedimenter. Forgraving for spunt vil ikke være nødvendig.

Kommunen søker også om å grave en grøft på sørsiden, Lusparkensiden, for å flytte en VA-ledning som kommer i konflikt med tiltaket. Dette tilsvarer ca. 600 m³ oppgravde masser. Området er markert som byjordsområde med antatt forurenset grunn. Kommunen ønsker å mellomlagre massene og fylle de tilbake i grøftetraséen. NGI har tatt ut 6 prøver fra 2 borepunkter ned til kote +1 i forbindelse med prøvetaking for geoteknisk undersøkelse. På grunn av trafikk og parkeringsplasser i området, ble miljøtekniske prøver tatt ut i forbindelse med boring for geotekniske prøver. Det var bare mulig å ta ut prøve i tre av fire planlagte borepunkter. Prøvene

skal analyseres for arsen, tungmetaller og PAH. Trondheim kommune vil ettersende grave- og disponeringsplan basert på analyseresultatene før igangsetting av tiltak. For en helhetlig håndtering av tillatelser og utslipp i prosjektet, ber Trondheim kommune Miljødirektoratet om å behandle søknad om tillatelse til graving i antatt forurenset grunn.

Tidsplan

Ønsket opprydding i Kanalen er avhengig av at kaikanter mot utløpet til Nidelva er stabilisert med ny spunt før det kan mudres. Det viktigste hensyn til naturmangfold i dette området er hensyn til fiskevandring i Nidelva som skjer i perioden juni-august. Laksefisk i vandring blir påvirket av støy og rystelser fra nedslåing av spunt med vibrolodd, og kommunen legger derfor vekt på å gjennomføre spuntarbeidene etter den mest sårbare delen av vandringsperioden. Mudringen i Kanalen er planlagt utført fra oktober 2015 og det er nødvendig at forsterkningsarbeidene er ferdigstilt i forkant av dette. Trondheim kommune søkte derfor opprinnelig om å få starte spuntingen allerede i midten av august. I e-post 29. juni 2015 opplyste kommunen om at spuntingen uansett ikke kan starte før 1. september på grunn av leveringstid for materialer. Det gir følgende tidsplan:

- Uke 34: opprigg
- Uke 36-39: nedslåing av spunt
- Uke 37-42: stagarbeider
- Uke 47: ferdigstilling

Hensyn til omgivelser

Spunting vil ifølge søknaden pågå mellom kl 07 og 19 mandag-fredag i inntil 4 uker. Boring for stag og mindre støyende anleggsarbeider vil pågå i opptil 4 måneder. Grenseverdier for støy fra anleggsvirksomhet er gitt i Klima- og miljødepartementets *Retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen* (T-1442/2012). Nedslåing av spunt med vibrolodd tett på bygninger vil ifølge tiltakshaver ikke la seg gjøre innenfor grenseverdier angitt i retningslinjene. Det søkes derfor om fritak fra disse grenseverdiene for arbeid med nedslåing av spunt.

For å sikre akseptable luftkvalitetsforhold i anleggsfasen, påpeker Trondheim kommune at grenseverdier angitt i *Retningslinjer for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging* (T-1520) skal tilfredsstilles. Det skal graves på sørsiden ved nærliggende boliger.

Området er registrert som overvintringslokalitet for andefugl og måkefugl. Havna er også registrert som et leveområde for oter. Kanalen ligger i tilknytning til Nidelva som har utløp i Trondheimsfjorden. Nidelva er en betydelig lakseelv. Trondheim og omland fiskeadministrasjon (TOFA) og miljøenheten i Trondheim kommune, er rådført for å vurdere hvilke hensyn prosjektet må ta til anadrom laksefisk på vandring. Rundt 1. juni starter fiskevandring opp Nidelva. Anadrom laksefisk vandrer i flere omganger i sommerhalvåret. Anleggsarbeidet i Kanalen kan på grunn av nærhet til Nidelva, påvirke denne vandringen. For å minimere støy og vibrasjoner som påvirker fiskevandringen, er det planlagt å gjennomføre spuntingen etter den viktigste perioden for vandring.

NTNU-Vitenskapsmuseet er orientert om planer for spunting og har ingen ytterligere merknader til arbeidet enn tidligere meldt til prosjektet Renere havn. I Kanalen er det aktuelt med marinærkeolog til stede i områder hvor det skal mudres med betydelig mektighet. Det samme gjelder områder hvor

det skal settes ned spunt. Området på land sør for den delen av Kanalen som går fra Ravnkloa til Brattørbrua regnes som Middelalderbyen i Trondheim. Her gjelder et generelt fredningsvern på land. Eventuell betydning for borearbeidene som skal gjøres under Lusparken skal avklares med Riksantikvaren.

Avbøtende tiltak og oppfølging i tiltaksfasen

Tiltakshaver foreslår å følge samme krav til overvåking og kontroll som andre arbeider i regi av Renere havn. I søknaden opplyses det om at Kanalen er betydelig tidevannspåvirket i tillegg til at ferskvann fra Nidelva strømmer ut i fjorden via Kanalen. Dette gir kompliserte strømforhold og betydelig strømhastighet som umuliggjør stenging av Kanalen med partikkelsperre. Strømmålinger viser at den dominerende strømrretningen er fra Nidelva og inn i Kanalen. Det er ifølge tiltakshaver derfor liten risiko forbundet med tilslamming i Nidelva fra arbeidene i Kanalen via vannstrømmer. Tiltakshaver foreslår at det ved målt høy turbiditet kan etableres lokale partikkelsperrer i seksjoner der boring foregår.

For å kontrollere at det ikke foregår uakseptabel spredning av partikler til vannmiljøet utenfor anleggsområdet planlegger tiltakshaver å måle turbiditet ved utløpet av Kanalen mot Nidelva. Tiltakshaver foreslår at overskridelse av referansenivå med >10 NTU utover en periode på 20 minutter skal medføre at arbeidene stanses, årsaksforholdene avklares og nødvendige avbøtende tiltak gjennomføres.

Graving i antatt forurenset grunn

Gravearbeider på land omfatter i hovedsak grøftgraving for omlegging av pumpeledning i Gryta. Tiltakshaver opplyser om at massene skal lagres på tett underlag midlertidig ved grøftkant før tilbakelegging og holdes fuktige dersom det er fare for støvflukt. Massene tildekkes for å unngå støvflukt og infiltrasjon av regnvann, og merkes for å unngå feildisponering.

Aktuell arealbrukskategori for området er sentrumsområde og skal i henhold til Miljødirektoratets veileder TA-2553/2009 tilfredsstillende grenseverdier for tilstandsklasse 3. Trondheim kommune stiller i sin forvaltning, etter forurensningsforskriftens kapittel 2, krav om risikovurdering av masser i klasse 3 i nærheten av havnebassenget med tanke på å sikre mot utlekking etter at Renere havn er gjennomført. Masser som gjenfylles i grøftetraséen skal derfor ikke overstige grenseverdier for tilstandsklasse 2. Eventuelle overskuddsmasser håndteres på følgende måte:

- Masser dokumentert med 1 blandprøve pr 50 m³ i tilstandsklasse 1, kan disponeres fritt, men fortsatt iht plan- og bygningsloven.
- Masser i tilstandsklasse 2-5 leveres på godkjent mottak for slike masser.

Dersom det påtreffes avfall som asfalt, trevirke, plast etc på eiendommen skal dette sorteres fra og leveres godkjent deponi. Farlig avfall skal fjernes fra eiendommen og disponeres på godkjent mottak.

Gravearbeidene vil følges opp av miljøteknisk rådgiver. Ved mistanke om ikke-påviste forurensninger i grunnen skal arbeidet umiddelbart stanses og miljøteknisk rådgiver kontaktes. Dersom det påtreffes masser i tilstandsklasse 5 eller høyere skal arbeidet stanset umiddelbart og forurensningsmyndighet kontaktes. Tiltakshaver skal lage skriftlige rutiner for varsling av forurensning og miljøteknisk rådgiver skal instruere entreprenør om varsling av forurensning.

Graving for VA-grøft ned til -2,5 meter under dagens terreng vil gi en åpen grøft mot Kanalen slik at det ikke er mulig å lense gravegropa. Den er over middelvann, men vil ved flo to ganger om dagen bli fylt med vann. Tiltakshaver vil tilstrebes å grave i tørt land og dersom det blir nødvendig vil det innføres tiltak mot spredning av forurensning. Kommunen anslår at gravearbeidet vil pågå i 8 dager.

Trafikk

I søknaden fremkommer det at på nordsiden av Kanalen skal fotgjengere ledes over på motsatt side både under spunting og etablering av stag. Parkeringsplassene i området blir utilgjengelige i perioden. I Lusparken (sørsiden) blir parkeringsplassene stengt og fotgjengere må ledes utenom området under spunting og etablering av stag. Boring av stag må utføres fra flytende rigg i kanalen. Tiltakshaver regner med at ca. halve Kanalens bredde må stenges i forbindelse med stagboringen.

Geoteknikk

Den geotekniske kontrollen vil ifølge søknaden omfatte setningskontroll på etablerte fastpunkter på eksisterende konstruksjoner i influensområdet. Det vil også utføres anleggskontroll under utførelse av spuntramming og stagboring samt prøvebelastning av stagforankringer.

Høringsuttalelser

Søknad med vedlegg ble sendt på høring 11. juni 2015. Saken ble kunngjort i Norsk Lysingsblad og Adresseavisa. Dokumentene ble også lagt til offentlig gjennomsyn på Bytorget i Erling Skakkes gate 14, i Trondheim. Miljødirektoratet mottok totalt 4 høringsinnspill:

Kystverket:

Kystverket har ikke avgjørende innvendinger til det omsøkte tiltaket. Kystverket mener at sikrere spuntvegger i tillegg til større vanddybde inn mot disse, vil være til det bedre for de forhold som skal ivaretas i henhold til havne- og farvannsloven.

Fiskeridirektoratet:

Fiskeridirektoratet kan ikke se at tiltaket kommer i konflikt med de interesser direktoratet skal ivareta. De understreker imidlertid at vurderingen bygger på de opplysninger og forutsetninger som er gitt i søknaden. Ved vesentlige avvik kan vurderingen bli en annen, og Fiskeridirektoratet forutsetter at det da innhentes ny vurdering.

Sameiet Dokkgata 1, 2, 4 og 6

De 4 Sameiene ser positivt på dette tiltaket. De forutsetter dog at; alle praktiske og økonomisk forsvarlige støytiltak iverksettes, at arbeidene stanses på kveld/natt, minimum 23:00 - 07:00 og at området ikke blir benyttet for lagring av utstyr og materiell.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag støtter at tiltaket gjennomføres og er glad for at det er tatt hensyn til laksevandringen i Nidelva ved valg av tidsperiode for gjennomføring. De ønsker imidlertid å påpeke at saken må bli bedre opplyst når det gjelder hvilke lydnivåer og vibrasjoner som forventes å oppstå under vann samt rekkevidden og styrken av disse. De mener at kunnskapen bør fremstilles i denne og lignende søknader i fremtiden og tålegrensen for de mest sårbare artene i området må vurderes i forhold til mulig påvirkning, både direkte og indirekte.

Trondheim kommunes kommentarer til høringsuttalelsene

Trondheim kommune kommenterte høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i e-post 4. august 2015. De anser det ikke som nødvendig å kommentere de øvrige høringsuttalelsene.

Sjøørret og laksesmolt anses som de mest sårbare fiskeartene i Nidelvas nedre løp. Oter og andefugl som oppholder seg i området er mer tilpasningsdyktige arter og vant til støy fra havne- og bydrift. Kraftig impulsiv lyd og vibrasjoner kan påvirke fisk på ulike måter. Omfanget av påvirkningen avhenger av blant annet lydets intensitet, egenskaper, avstand og fiskens plassering i vannsøylen sett i forhold til lydkilden. Lydsignalet fra undervannarbeid vil forandre karakter betydelig om den forplantes via grunnen i stedet for om den forplantes direkte i vann.

Fiskens tålegrense avhenger av flere faktorer. Fiskearter med gassfylte strukturer som svømmeblærer, er også følsom for lydtrykk. Hos laks og ål har svømmeblæren ingen funksjon i hørselssammenheng. Graden av skade og atferdsendringer som kan induseres hos fisk, avhenger i stor grad av lydstyrken, stigetiden, og om signalfrekvensene ligger innenfor fiskens hørbare område. Viktige faktorer i tillegg til art og anatomi, er fiskens størrelse og kroppsmasse. Generelt vil små fisk være mer sårbare enn større fisk, og laks antas å være mer motstandsdyktig mot sterk lydpåvirkning enn torsk (DNV-GL, 2014. *Desktopstudie - Potensielle støyeffekter på fisk fra bergverksindustri*, Report No.: 2014-1136, Rev. 01).

Nidelva er en prioritert lakseelv der en stor del av anadrome laksefisk ankommer vassdraget seint på sommeren/høsten for å gyte. Mye støy i oppvandringsperioden vil kunne forstyrre fiskeoppgangen. Det er vanskelig å vurdere i hvilken grad den skisserte spuntingen vil påvirke fisk i nærområdet. Det er derfor tatt hensyn ved å begrense tiltaket til etter at hoveddelen av fisk er antatt å ha vandret forbi (1. september etter opplysning fra TOFA). Tiltaket skal gjennomføres på så kort tid som mulig (beregnet 4 uker med støyintensiv aktivitet). Det skal bare spntes deler av døgnet, og det antas at fisken vil vandre opp elva i rolige perioder. Tiltaket skal gjøres i et sideløp til Nidelva og vil ikke begrense fisken fluktmulighet ut i fjorden dersom støy/vibrasjoner blir uholdbart.

Miljødirektoratets vurdering

Myndighetsforhold

I utgangspunktet er det Fylkesmannen som er myndighet til å behandle søknader om mudring, dumping og utfylling i sjø, jf. forurensningsforskriften kap. 22. Fylkesmannen er også statlig fagmyndighet for støy i arealplanleggingen og saksbehandling etter plan- og bygningsloven også for enkeltsaker hvor kommunen ønsker å tillate forhold i strid med *Retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen*. I samråd med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er det besluttet at Miljødirektoratet er forurensningsmyndighet for den planlagte sedimentoppryddingen i Trondheim havn, jf. brev av 28. mai 2013. Miljødirektoratets vurdering er at de omsøkte tiltakene i Gryta er en del av oppryddingen som skal gjennomføres i Trondheim havn og Miljødirektoratet behandler derfor også denne søknaden.

Kommunen er myndighet for bygge- og gravearbeider i forurenset grunn etter forurensningsforskriften kap. 2. For å sikre en helhetlig behandling av utslipp og tillatelser i prosjektet ønsker Trondheim kommune at Miljødirektoratet skal behandle søknad om tillatelse til graving i forurenset grunn som en del av tillatelsen etter forurensningsloven § 11. Når særlige forhold tilsier det kan Miljødirektoratet bestemme at søknad om graving i forurenset grunn skal behandles av Miljødirektoratet, jf. forurensningsforskriften kap. 2. § 2-2, tredje ledd. I denne saken mener Miljødirektoratet at det er hensiktsmessig å behandle også denne delen av søknaden som en del av oppryddingsprosjektet.

Vurdering av om tillatelse skal gis

Tiltak som fører til forurensning er forbudt i medhold av forurensningsloven § 7. Det kan med hjemmel i forurensningsloven § 11 og 16 likevel gis tillatelse etter søknad til slike tiltak. Tiltaket Trondheim kommune søker om å gjennomføre kan medføre forurensning ved at forurensete partikler spres under nedslåing av spunt i forurenset sjøbunn, boring for stag og graving i antatt forurenset grunn.

Ved vurdering av om det skal gis tillatelse etter forurensningsloven § 11, eventuelt på hvilke vilkår, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. § 11 femte ledd. I denne vurderingen skal bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 trekkes inn som retningslinjer for skjønnsutøvingen, og det skal fremgå av avgjørelsen hvordan prinsippene er vurdert, jf. § 7.

Vannforskriften setter miljømål for vannforekomster og opererer med ulike tilstandsklasser. Forringelse av miljøtilstanden i en vannforekomst kan ikke tillates med mindre vilkårene for unntak § 12 er oppfylt. Det må derfor vurderes om kravene i vannforskriften er til hinder for å gi tillatelse etter forurensningsloven til de planlagte tiltakene i Gryta.

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 8. Det følger av § 10 at tiltaket skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet blir utsatt for. I denne saken har Miljødirektoratet blant annet innhentet informasjon via Naturbasen, samt gjennom sakens øvrige dokumenter. Ifølge Miljødirektoratets Naturbase finnes det flere viktige arter i tilknytning til tiltaksområdet. Havna og nedre del av Nidelva fungerer som en viktig overvintringslokalitet for

andefugl. Vanlig overvintrende arter er gråhegre, storskarv, stokkand, kvinand, havelle, sjøorre, svartand, ærfugl, siland, gråmåke, svartbak. Smålom, gråstrupedykker, horndykker, bergand, toppand, laksand, alke, lomvi og teist opptrer mer uregelmessig i mindre antall. Sjeldne arter som grønlandsmåke og polarmåke registreres regelmessig i området. Makrellterne er observert næringsøkende i Kanalen og Brattørbassenget og lappfiskand er observert i utløpet av Nidelva.

Havna er også registrert som et leveområde for oter. Jevnlige observasjoner av mor med unger fra flere lokaliteter tilsier at oter yngler noen få steder i kommunen innenfor det angitte området. Oter bygger hi i strandkanten, men nøyaktig hiområde er i dette tilfellet ikke kjent. Oter har vært totalfredet i Norge siden 1982. På norsk rødliste for truede arter er den plassert i kategorien sårbar.

Kanalen har tilknytning til utløpet av Nidelva. Stortinget har vedtatt 52 nasjonale laksevassdrag og 29 nasjonale laksefjorder. Nidelva og Trondheimsfjorden er omfattet av denne ordningen. Laksen i disse elvene og fjordene skal forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares, og faktorer som truer laksen skal identifiseres og fjernes. I nedre del av Nidelva er det innført fredningssone for å verne laks og sjøørret som vandrer opp i elva for å gyte.

Trondheim og omland fiskeadministrasjon (TOFA) sammen med Trondheim kommunes faggruppe for naturforvaltning ved Miljøenheten er rådført for å vurdere hvilket hensyn prosjektet må ta til naturmangfold i tiltaksområdet. Ifølge disse er fiskevandringen i Nidelva det viktigste hensynet en må ta. Den mest sårbare perioden for laksefisk i Nidelva er juni til og med august.

Det er lite trolig at tiltaket vil komme i direkte konflikt med oter, da arbeidene vil foregå langs kaiene. Tiltaket vil imidlertid medføre både støy og noe spredning av miljøgifter som kan være negativt for oteren, men dette er kun midlertidig og etter tiltak vil forholdene for oteren bli bedre enn i dag med hensyn på miljøgifter. Når det gjelder sjøfugl er det støy som vil være det største problemet. Trondheim kommune søker om fritak fra støykrav for å kunne gjennomføre spuntingen, da det er umulig å overholde støykrav som er stilt i retningslinjene fra Klima- og miljødepartementet ved spunting. Sjøfugl og oter har mulighet til å forflytte seg i den avgrensede perioden tiltakene pågår.

Samlet sett vurderer Miljødirektoratet at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig i forhold til sakens karakter og risiko for skade, jf. naturmangfoldloven § 8. På kort sikt vurderer Miljødirektoratet at dyrelivet vil bli berørt av støy og rystelser som følge av spuntingen. Vår vurdering er imidlertid at belastningen på økosystemet ikke vil bli for stor, så lenge det stilles krav om begrensninger for aktiviteten i den mest sårbare perioden om sommeren. På lengre sikt vil tiltakene dessuten ha en positiv effekt siden det muliggjør en opprydding i forurenset sjøbunn som vil påvirke naturmangfoldet i fjordområdet positivt.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet, vurderer Miljødirektoratet at vi har tilstrekkelig kunnskap om effektene av tiltakene, og mener at det ikke er fare for vesentlig skade på naturmangfoldet når dette vurderes i et lengre tidsperspektiv. Føre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse i denne saken.

I henhold til naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra

tiltakets og skadens karakter. Dette innebærer blant annet at tiltakshaver kan pålegges å velge en mer kostbar og tidkrevende teknikk eller driftsmetode som reduserer skade på naturmangfoldet. Prinsippet ivaretas ved at tiltaket tillates gjennomført med vilkår om avbøtende tiltak som tiltakshaver må bekoste.

Når det gjelder vurdering av om tiltakene er i strid med vannforskriftens § 12 så vurderer Miljødirektoratet at ulemperne med tiltaket er såpass kortvarige at vannforekomstens miljøtilstand ikke forringes som følge av tiltaket, og bestemmelsen er dermed ikke til hinder for å gi tillatelse etter forurensingsloven.

Miljødirektoratet anser det omsøkte tiltaket som nødvendig for å få gjennomført oppryddingen av forurenset sjøbunn i Trondheim havn. Trondheim havn er et av de 17 prioriterte områdene i den nasjonale handlingsplanen for opprydding i forurenset sjøbunn, jf. St. meld 14 (2006-2007) "Sammen for et giftfritt miljø". Oppryddingstiltaket som Trondheim kommune har fått tillatelse til, og som startet i mars 2015, er viktig for å oppfylle målene i denne handlingsplanen. Videre er det en nasjonal målsetting at utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø kontinuerlig skal reduseres. Målet er å stanse utslippene av stoffene som står på regjeringens prioritetsliste innen 2020. Oppryddingen vil føre til at miljøgifter på sjøbunnen tas ut av sirkulasjon og er derfor et viktig ledd i å nå dette målet. Oppryddingstiltaket har dessuten stor betydning for arbeidet med å nå miljømålene i vannforskriften, som i forvaltningsplanen for området er definert som god kjemisk tilstand og godt økologisk potensial.

Ved vurderingen om tillatelse til å slå ned spunt skal gis har vi derfor lagt avgjørende vekt på at tiltaket er nødvendig for å få gjennomført den planlagte oppryddingen i Trondheim havn og at tiltaket skal gjennomføres med tilfredsstillende avbøtende tiltak slik at spredning av miljøgifter motvirkes, og skade på naturmangfoldet unngås.

Ut fra en samlet vurdering av de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket og de fordeler og ulemper som tiltaket øvrig vil medføre, har Miljødirektoratet funnet grunn til å tillate tiltaket. Siden Trondheim havn er blant Norges mest forurensete havneområder, er Miljødirektoratet opptatt av at spuntingen skal være miljømessig forsvarlig og utføres med tilfredsstillende miljøstandard. Prinsippet om beste tilgjengelige teknikker (BAT), jf. forurensingsloven § 2 nr. 3 og naturmangfoldloven § 12, vil utgjøre en retningslinje for hvilke krav som må settes for utføring av tiltaket. For å ivareta dette prinsippet stiller Miljødirektoratet strenge krav til at tiltaket gjennomføres på en slik måte at faren for spredning og utlekking av miljøgifter blir så liten som mulig.

Hensyn til naturmangfold

Trondheim kommune har søkt om at tillatelse til å slå ned spunt fra midten av august med en varighet på ca. 4 uker. I e-post 29. juni opplyste kommunen imidlertid om at spuntingen ikke kan igangsettes før 1. september pga. leveringstid for materialer.

Lakseoppgangen i Nidelva foregår i perioden fra juni-august og støy i denne perioden kan forstyrre laksen. I tillegg er sommerhalvåret viktig for sjørret som blant annet oppholder seg og spiser i brakkvannsområdet i denne perioden. Potensielt kan støy i omsøkt periode føre til en fluktnespons hos sjørret samt redusert tilvekst og overlevelse. Nedslåing av spunt, boring for stag og graving av

åpen grøft mot Kanalen vil i tillegg kunne medføre spredning av forurensede partikler. Det stilles imidlertid strenge krav om overvåking av turbiditet og avbøtende tiltak skal iverksettes dersom turbiditetsgrensen ikke kan overholdes. I september vil en større del av laks- og ørretbestanden ha beveget seg lengre opp i vassdraget og vår vurdering er at dette arbeidet derfor kan tillates fra 1. september.

Hensyn til omgivelser

Grenseverdier for støy fra anleggsvirksomhet er gitt i Klima- og miljødepartementets *Retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen* (T-1442/2012). Nedslåing av spunt vil ifølge tiltakshaver ikke la seg gjøre innenfor grenseverdier angitt i retningslinjene. Trondheim kommune søker derfor om fritak fra grenseverdiene for arbeid med nedslåing av spunt. Spunting vil ifølge søknaden pågå i inntil 4 uker, mens boring for stag og mindre støyende anleggsarbeider vil pågå i opptil 4 måneder.

Miljødirektoratets vurdering er at sikring av kaiene før mudring er nødvendig for å unngå at kaiene raser ut under mudring. Ny sikring mot land vurderes kun mulig å oppnå ved bruk av spuntvegger. Vi har også forståelse for Trondheim Havns ønske om å opprettholde seilingsdypet etter oppryddingen i havna, og at det derfor er nødvendig å mudre før sjøbunnen dekkes til med rene masser. Vi tillater derfor fritak fra retningslinjene (T-1442/2012) for selve nedslåingen av spunt, men retningslinjene må følges for øvrig anleggsarbeid. Den støyende aktiviteten vil være til sjenanse for de som bor i området og vi legger derfor vekt på at naboer som blir berørt av støyen skal varsles i forkant. Spuntarbeid tillates kun utført i tidsrommet fra kl 07 - 19 mandag til fredag. Vi stiller også krav om at kommunen skal vurdere behov for å tilby alternativt oppholdssted for de som plages sterkt av støyen, jf. retningslinjene T-1442/2012 kap. 4.2.5.

Boring for stag og graving i antatt forurenset grunn

Trondheim kommune opplyser i søknaden om at de vil overholde krav som ellers stilles til bygge- og gravearbeider i kommunen. Miljødirektoratet har ingen innvendinger mot den håndteringen som foreslås i søknaden. På grunn av hensynet til naturmangfoldet, jf. avsnittet over, tillates imidlertid ikke graving av grøft for å flytte VA-ledningen før 1. september. Tiltakshaver skal iverksette avbøtende tiltak, for eksempel etablering av partikkelsperre, dersom det er nødvendig for å overholde turbiditetsgrensen. Grave- og disponeringsplan basert på analyseresultatene skal sendes til Miljødirektoratet senest 1 uke før oppstart av anleggsarbeidene.

Kontroll- og overvåking, miljørisikoanalyse og beredskapsplan

Trondheim kommune opplyser i søknaden om at arbeidene vil følge tilsvarende program for overvåking og kontroll som andre arbeider i regi av Renere havn, jf. tillatelse til å mudre, deponere og tildekke av 4. november 2014. Oppdatert kontroll- og overvåkingsprogram, miljørisikoanalyse og beredskapsplan med hensyn på kravene i denne tillatelsen skal sendes til Miljødirektoratet senest 1 uke før oppstart av anleggsarbeidene.

Høringsuttalelser

Alle høringspartene er positive til at tiltaket gjennomføres. Sameiet Dokkgata er imidlertid opptatt av at arbeidene stanses på kveld/natt og at området ikke blir benyttet for lagring av utstyr og materiell. Dette hensynet er ivaretatt ved at det stilles krav om at nedslåing av spunt ikke kan foregå om natten.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ønsker saken bedre opplyst når det gjelder hvilke lydnivåer og vibrasjoner som forventes under vann samt rekkevidden og styrken av disse. De mener at tålegrensen for de mest sårbare artene i området må vurderes i forhold til mulig påvirkning, både direkte og indirekte. Trondheim kommune har i sin kommentar til høringsuttalelsene 4. august 2015 belyst denne delen av søknaden bedre. Siden støyreducerende tiltak ikke lar seg gjennomføre ved spunting, er valg av tidspunkt i forhold til fiskeoppvandring in Nidelva det viktigste avbøtende tiltaket som kan gjennomføres. Det stilles derfor krav om at spuntingen ikke kan starte før 1. september.

Vedtak

Med hjemmel i forurensningsloven § 11 jf. § 16 gir Miljødirektoratet Trondheim kommune tillatelse til å slå ned spunt i forurenset sjøbunn og grave i antatt forurenset grunn i Gryta i Trondheim havn. Tiltaket anses som nødvendig for å gjennomføre oppryddingen i forurenset sjøbunn i Kanalen og de positive effektene av tiltaket vurderes å være større enn ulempene i form av mulig spredning av miljøgifter og ulemper for naturmangfoldet. Tillatelsen er gitt på spesifikke vilkår som er listet i eget vedlegg.

Gebyr

I henhold til forurensningsforskriften kap. 39 skal søker betale gebyr for behandling av søknaden. Vi viser til vårt varsel om gebyr datert 20. februar 2015. Trondheim kommune skal betale gebyr på kr 21 000 for Miljødirektoratets behandling av saken, jf. Forurensningsforskriften § 39-4.

Klageadgang

Vedtaket, herunder fastsetting av gebyrklasse, kan påklages til Klima- og miljødepartementet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Miljødirektoratet.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Miljødirektoratet eller Klima- og miljødepartementet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Miljødirektoratet. Øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil Miljødirektoratet også kunne gi på forespørsel.

Vi har sendt kopi av dette brev med vedlegg til berørte i saken.

Hilsen
Miljødirektoratet

Marit Ruge Bjærke
seksjonsleder

Kristine Mordal Hessen
senioringeniør

Vedlegg:
Tillatelse til virksomhet etter forurensingsloven
Adresseliste